

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta

Lausuntopyyntö 07.10.2024

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Yleistä lakiuudistuksesta

Lakiesityksessä ehdotetaan muutoksia yleiseen asumistukeen siten, että määrätymisperusteisiin palautettaisiin varallisuusharkinta ja asumistuessa huomioon otettavia enimmäisasumismenoja koskevaa kuntaryhmitystä tarkistettaisiin. SAMOK ei kannata kuntaryhmien yhdistämistä. Lakiesityksen vaikutusarvioiden mukaan lakimuutos lisää toimeentulotuen menoja. SAMOK ei näe suuntaa viimesijaisille etuuksille ohjaamisesta oikeana.

Yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen kuntaryhmityksen muutokset

Yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen kuntaryhmityksen muuttaminen koskettaa väliaikaisesti kaikkia tuen piirissä olevia korkeakouluopiskelijoita, jotka asuvat mainituissa kunnissa. Kaikki kuntaryhmän siirron piirissä olevista kaupungeista ovat paikkakuntia, joilla sijaitsee vähintään yksi ammattikorkeakoulukampus. Muutoksella on erityisiä vaikutuksia ammattikorkeakouluopiskelijoiden toimeentuloon.

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK kantaa erityistä huolta yleisen asumistuen piiriin jäävien opiskelijoiden toimeentulosta, joilla on alaikäinen lapsi huollettavanaan. SAMOK myös muistuttaa, että yleiseen asumistukeen on kohdistettu jo nyt merkittävässä määrin leikkauksia, jotka vaikuttavat erityisesti perheellisten opiskelijoiden toimeentuloon. Korvausprosentin alentamisen myötä yleisen asumistuen enimmäismäärä putosi nykyisessä kuntaryhmässä 2 yli 60 euroa useamman kuin yhden henkilön ruokakunnalta huhtikuusta 2024 alkaen.

Kouvolan, Mikkelin, Porin, Kajaanin, Lappeenrannan ja Vaasan siirtäminen nykyiseen kuntaryhmä 3:n kasvattaa enimmäismäärään kohdistuvaa leikkausta useamman kuin yhden henkilön ruokakunnassa yli 50 eurolla. Tilannetta voidaan kuvata perheellisten opiskelijoiden osalta kohtuuttomaksi.

Ammattikorkeakouluopiskelijoista joka neljännellä on alaikäinen lapsi huollettavanaan (Eurostudent VIII). Perheellisten opiskelijoiden ryhmän keskimääräiset menot ovat huomattavasti muita opiskelijaryhmiä korkeammat. Eurostudent VIII -tutkimuksen mukaan keskimääräisten menot olivat yli 700 euroa suuremmat kuin muilla opiskelijaryhmillä keskimäärin laskettuna. SAMOK näkee, että asumistuen tason laskeminen kuntaryhmiä yhdistämällä heikentää erityisesti alaikäisen lapsen huoltajien mahdollisuuksia kouluttautua. Kelan tilastoinnin mukaan huhtikuussa 2024 keskimääräiset asumismenot olivat yli 700 euroa kaikissa siirtymän piirissä olevissa kunnissa niissä yleistä asumistukea saaneissa kotitalouksissa, jotka olivat perheellisiä opiskeljaruokakuntia. Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (2024) mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoista neljännes kokee toimeentulonsa olevan erittäin niukka ja epävarma.

Kuntaryhmittelyyn kohdistuvat muutokset koskevat myös muita opiskelijaryhmiä, jotka eivät muun etuuden tai loppuneiden opintotukikuukausien vuoksi ole oikeutettuja opintotuen asumislisään. Väliaikaisesti uudistus vaikuttaa myös osaan niistä opiskelijoista, jotka siirtyvät opintotuen asumislisään elokuusta 2025 alkaen.

Ammattikorkeakouluopiskelijoista puolet ja perheellisistä opiskelijoista 52 prosenttia kokee vähintään jonkinlaisia toimeentulovaikeuksia (Eurostudent VIII). SAMOKin oman opiskelijakyselyn mukaan 17,5 prosenttia vastaajista kertoi, etteivät rahat riitä välttämättömiin menoihin ja 31,6 prosenttia vastaajista kuvasi toimeentulonsa heikoksi. SAMOK muistuttaa, että opiskelijoiden on vaikeaa sopeuttaa talouttaan asumismenojen kautta, sillä opiskelija-asuntojen määrä on kuluvalle hetkellä riittämätön suhteessa opiskelijamääriin.

Helsingissä 13.11.2024

Lauri Kujala
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:
Erica Alaluusua
Sosiaalipolitiikan asiantuntija
erica.alaluusua@samok.fi